

18137

Q.P. Code :

(3 Hours)

[Total Marks :100

- N.B.** (1) All questions are **compulsory**.
(2) **Figures** to the right indicate **full** marks
(3) Answers to **both** the sections should be written in the same **answer book**.

Section I

- 1 . Explain the following terms in brief (any **four**): 8
- a. External Environment
 - b. Administration
 - c. Business Objectives
 - d. Forecasting
 - e. Scalar Chain
 - f. Policy
 - g. Stability of tenure principle
 - h. Order
2. Answer the following (any **two**): 16
- a. Define Management. Describe its features.
 - b. Discuss the contribution of Henry Fayol to management.
 - c. Discuss the relevance of Gandhian Principles of Trusteeship in today's business environment.
3. Answer the following (any **two**): 16
- a. Explain the various environmental factors affecting business organization briefly.
 - b. What is Decision-making? Describe the types of decisions.
 - c. Discuss the hierarchy of business objectives.
4. Write short notes on (any **two**): 10
- a. Functions of Management.
 - b. Problems in planning
 - c. Scientific Management
 - d. MBO

Q.P. Code : **18137**

2

Section II

5. Explain the following terms in brief (any four): 8
- a. Formal Organisation.
 - b. Line Organisation
 - c. Management Audit
 - d. Controlling
 - e. Matrix Organisation
 - f. Accountability
 - g. Total Quality Management
 - h. Decentralisation
6. Answer the following (any two): 16
- a. Explain the term Delegation of Authority. Describe the problems in effective delegation.
 - b. State the principles of organizing briefly.
 - c. Define Line and staff organization. What are the reasons of conflict between line and staff?
7. Answer the following (any two): 16
- a. Explain the factors affecting span of control.
 - b. Discuss the steps in control process.
 - c. What are the features of Total Quality Management?
8. Write short notes on (any two): 10
- a. Bases of Departmentation
 - b. Principles of Coordination
 - c. Importance of quality
 - d. Committee organisation
-

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
(४) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाणात मानावेत.

विभाग - १

१. खालील संज्ञांचे चार ते पाच वाक्यात स्पष्टीकरण लिहा (कोणतीही चार) :

८

- (अ) बाह्य पर्यावरण
(ब) प्रशासन
(क) व्यवसायाची उद्दिष्टे
(ड) अंदाज
(ई) संत्तासोपान
(फ) धोरण
(ग) कालावधी तत्व स्थिरता
(ह) सुव्यवस्थापन

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) :

१६

- (अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
(ब) व्यवस्थापनातील हेन्री फायोलच्या योगदानाची चर्चा करा.
(क) वर्तमान व्यवसाय वातावरणात गांधीजींच्या विश्वस्ताच्या संकल्पनेची चर्चा करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) :

१६

- (अ) उद्योग धंद्यावर परिणाम करणाऱ्या पर्यावरणातील विविध घटकांचे थोडक्यात स्पष्ट करा.
(ब) निर्णय म्हणजे काय ? निर्णयांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
(क) व्यवसाय उद्दिष्ट्यांच्या स्तरांची चर्चा करा.

४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : १०
- (अ) व्यवस्थापनाची कार्ये
 - (ब) नियोजनातील समस्या
 - (क) शास्रीय व्यवस्थापन
 - (ड) ध्येयनिष्ठ व्यवस्थापन

विभाग - २

५. खालील संज्ञांचे चार ते पाच वाक्यात स्पष्टीकरण लिहा (कोणतीही चार) : ८
- (अ) औपचारिक संघटन
 - (ब) रेखा संघटन
 - (क) व्यवस्थापन तपासणी
 - (ड) नियंत्रण
 - (ई) मत्रिक्ष संघटन
 - (फ) जबाबदारी
 - (ग) समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापन
 - (ह) विकेंद्रीकरण

६. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) : १६
- (अ) अधिकार प्रदान म्हणजे काय ? प्रभावी अधिकार प्रदानातील अडचणी स्पष्ट करा.
 - (ब) आयोजनाची तत्वे स्पष्ट करा.
 - (क) साखळी आणि सल्लागार संघटन म्हणजे काय ? साखळी आणि सल्लागार कर्मचारी दरम्यान संघर्षाची कारणे स्पष्ट करा.

७. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) : १६
- (अ) नियंत्रण कक्षावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
 - (ब) नियंत्रण प्रक्रियेतील टप्प्यांची चर्चा करा.
 - (क) समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये काय आहेत ?

८. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : १०
- (अ) विभागीकरणचे आधार
 - (ब) समन्वयाची तत्वे
 - (क) गुणवत्तेचे महत्व
 - (ड) समिती संघटना